

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 9, 2012 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 351

*Н. А. Жиденко,
провідний фахівець відділу міжнародного співробітництва,
Управління забезпечення міжнародних зв'язків Національної академії
державного управління при Президентові України*

ПОЛІТИКА ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті висвітлено заходи державної підтримки аграрного сектору Польщі, Литви та Естонії. Аналізується фінансування аграрної сфери країн-членів Союзу з бюджету ЄС.

Ключові слова: аграрний сектор, кредитування, субсидія, дотація, субвенція.

The article outlines measures of state support of the agricultural sector in Poland, Lithuania and Estonia. Budget financing of the agricultural sector of the EU-members is being analyzed.

Keywords: agriculture, loans, subsidies, dotation, grant.

Постановка проблеми. Усвідомлення важливості аграрного сектору в сучасній економіці привело до формування у різних країнах, міжнародних та регіональних економічних об'єднаннях спеціалізованих систем фінансування сільського господарства, що відрізняються від систем фінансування інших галузей економіки, а також до створення міжнародних організацій, діяльність яких спрямована на надання допомоги у вдосконаленні підтримки сільського господарства.

Розглядаючи сільське господарство Європейського Союзу, варто зазначити, що воно є стратегічною галуззю ЄС, оскільки найбільша частина бюджету Союзу йде на підтримку аграрного сектору, зокрема у вигляді кредитів, субсидій, дотацій та пільг, що надаються фермерам. Головні показники в сільському господарстві країн ЄС пояснюють, частково, ці витрати. Орна територія ЄС становить 185 мільйонів гектарів, а сільська зона покриває 90% території Європи, більше половини якої призначено сільському господарству [5, с. 75].

Аналіз останніх публікацій. Проблеми підтримки аграрного сектору досліджували багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема С.М. Колотуха [2], Т.О. Осташко [5], О.І.Лаврушин [3], В. Лексис [4], А. Лаансалу [1], М. Палу [1], та інші.

Мета даної статті полягає у дослідженні та аналізі політики фінансування аграрного сектору Європейського Союзу, на прикладі Польщі, Литви та Естонії. При написанні статті використовувалися такі загальнонаукові та економічні методи: системного та структурного аналізу, методи систематизації та групування, статистичні методи.

Виклад основного матеріалу. Членство Республіки Польща в Європейському Союзі помітно підвищило рівень підтримки сільського господарства та сільських районів при одночасному забезпеченні стабільності допомоги. Фінансові кошти на підтримку розвитку і модернізації господарств або підприємств, розвиток і оновлення села, а також розвиток рибальства можна отримати з:

1) Програми розвитку сільських районів в 2007-2013 рр.;

Програма розвитку сільських районів на 2007-2013 роки фінансується як з бюджету ЄС (Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів), так і з національних публічних коштів.

2) Оперативної програми «Урівноважений розвиток сектора рибальства та прибережних рибальських районів у 2007-2013 рр.»;

3) Програм державної підтримки [6].

Основною допомогою надано повністю з національного бюджету, є доплати, які знижують відсотковий тягар інвестиційних кредитів, наданих банками суб'єктам сільського господарства та переробки продуктів харчування. Ці доплати здійснює Агентство реструктуризації та модернізації сільського господарства на підставі договорів, укладених з банками. З початку діяльності Агентства було відкрито 54 пільгових кредитних ліній, в тому числі 43 лінії в рамках галузевих і регіональних програм, затверджених міністром сільського господарства та розвитку села. В даний час метою звернення за кредитами є, зокрема, розширення комерційної пропозиції товарів, зниження витрат на виробництво, підвищення якості продуктів, а також поліпшення аграрної структури.

Іншою формою допомоги з національного бюджету є поручительства і гарантії погашення банківських кредитів (студентських кредитів). Поруки Агентства надаються до 80% або до 100% розміру використаної суми кредиту, в залежності від розміру доходу на людину в родині студента. Крім того, Агентство виплачує зі своїх коштів еквівалент за вирощування лісонасаджень. З національних коштів надається також фінансова допомога типу *de minimis* [12, с.201].

Увійшовши до складу Європейського Союзу, Естонія зуміла модернізувати сільське господарство і сприяти розвитку сільських регіонів. У Естонії з'явилася можливість використовувати різні сільськогосподарські субсидії та субсидії на сільське життя ЄС, покращився стан підприємств, розширилися можливості як для внутрішньодержавного, так і для міжнародного співробітництва, виробники сільськогосподарської продукції змогли за допомогою субсидій ввести нові технології, методи виробництва, обладнання, що допомогло підвищити продуктивність і якість продукції [1].

Основна частка дотацій на сільське господарство і управління земельними ресурсами фінансуються за підтримки єдиної політики Європейського союзу в сфері сільського господарства. В рамках I ступеня єдиної політики застосовуються заходи по організації ринку і безпосередній дотації. У рамках II ступеня єдиної політики Європейського союзу в сфері сільського господарства розвиток естонського сільського господарства та сільського життя підтримуються за допомогою різних дотацій (дотації на поліпшення конкурентоспроможності сільського та лісового господарства, в тому числі на поліпшення благополуччя навколишнього середовища і тварин (вісь I), дотації на впровадження таких способів виробництва в сфері сільського господарства, за допомогою яких буде досягнуто стабільний стан навколишнього середовища та землекористування (вісь II), заходи III осі спрямовані на поліпшення якості життя сільських регіонів і підвищення різноманітності економічної діяльності, метою IV осі або заходів LEADER є заохочення місцевої ініціативи, коли внаслідок кращого використання внутрішніх можливостей сільського регіону надаватиметься сприяння досягненню цілей I, II і III осей) [9, с. 11].

На державному рівні в Естонії реалізуються наступні дотації: дотація на початок справи, практична дотація, страхова дотація, дотація на ринковий розвиток, дотація на виконання селекційних робіт.

З метою підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, щоб прискорити освоєння Програми розвитку сільських районів (ПРСР), а також з метою створення більш сприятливих можливостей фінансування розвитку бізнесу міністерство сільського господарства Литви створило кредитний фонд [11]. Він відкриває доступ сільськогосподарських підприємств до фінансування Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів (EAFRD) та пільгових кредитів для розвитку свого бізнесу. Кредитний фонд, який був створений відповідно до правил програми розвитку сільських регіонів, відкриває доступ сільськогосподарських підприємств до фінансування Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів (EAFRD) та пільгових кредитів для розвитку свого бізнесу. Кредитний фонд був створений як окремий блок в Фонді кредитних гарантій сільськогосподарських підприємств. Загальний бюджет Кредитного фонду включає фінансування з Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів і фінансування з республіканського бюджету (75 і 25 відсотків відповідно) [7, с.132].

З моменту створення Фондом кредитних гарантій сільськогосподарських підприємств було надано всього 3362 гарантії на загальну суму 2,1 млрд. литів. З них 3306 гарантій (858,7 млн. литів) були спрямовані на забезпечення кредитів фермерів, сільських підприємств та виробників сільськогосподарської продукції, а 56 гарантій на загальну суму 1,3 млрд. литів були спрямовані на забезпечення кредитів Литовського сільськогосподарського та продовольчого агентства з регулювання ринку.

Гарантії, що надаються Фондом створюють сприятливі умови для позики у кредитних установ, а отже, дозволяють фермерам, невеликим сільським підприємствам та переробним підприємствам модернізувати ферми, розширювати їх, збільшувати ділову активність і створювати нові робочі місця в сільських областях [10]. Аналіз гарантій щодо сфери діяльності не показав суттєвих змін порівняно з 2009 роком. Як і в попередні роки, основна сума і кількість гарантій, були видані суб'єктам, які займаються рослинництвом (52% всіх гарантій) і тваринництвом (25%). У зв'язку з труднощами в лісовому секторі в 2010 році, підприємства продовжували проявляти обережність у запозиченнях.

У 2010 році кількість гарантій, передбачених для розвитку альтернативного бізнесу в сільській місцевості збільшилася. Малі підприємства розвиваються за рахунок виробництва біопалива, модернізації переробки м'яса, а також надання послуг з переробки дерева. Альтернативні підприємства доповнюють традиційні галузі сільського господарства, збільшують доходи сільського населення та створюють нові робочі місця [7].

Основні висновки з дослідження. Отже, країни Європейського Союзу для кредитування АПК використовують різноманітні схеми. Ними можуть бути субсидування, різного роду дотації, гарантування кредитів державою через державні установи. Усі ці схеми реалізуються в рамках Програми розвитку сільських районів на 2007-2013 рр., яка запропонована Європейським Союзом та в рамках державних цільових програм розвитку Польщі, Естонії та Литви.

У перспективі *подальші дослідження* мають бути спрямовані на поглиблене вивчення фінансування аграрного сектору країн Європейського Союзу та використання їхнього досвіду у даній сфері у національній економіці.

Список використаної літератури

1. Антс Лаансалу, Маргус Палу, Май Вейрман Сельское хозяйство, сельские районы, рыбное хозяйство, Издание Министерства сельского хозяйства Эстонии, Таллинн, 2007
2. Колотуха С.М. Кредитування сільськогосподарських підприємств як ефективне джерело інвестиційної діяльності, Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 89-96
3. Лаврушин О.И. Деньги, кредит, банки. - Учебное пособие, М: Кнорус. – 2010. – с. 15-23
4. Лексис В. Кредит, банки. – М.: Перспектива, 1994. – с. 5.
5. Осташко Т.О. Сільське господарство в умовах СOT і ЄС. – К.: Інститут сільського розвитку, 2005. – 72 с.
6. Agriculture and Food Economy in Poland, 2010.
7. Annual Report 2010 of Rural credit guarantee fund of Lithuania
8. Estonian Rural Development Plan 2007-2013, Ministry of Agriculture of Estonia, 2008
9. Estonian Rural Development Strategy 2007–2013, Ministry of Agriculture of Estonia, 2010
10. Implementation of the Lithuanian rural development programme for 2007–2013, Ministry of Agriculture of Lithuania, 2011
11. Rural development programme 2007-2013, Ministry of Agriculture of Lithuania, 2007
12. Rocznik Statystyczny Rolnictwa (Statistical Yearbook of Agriculture) 2010, Warszawa
13. World economic outlook database, April 2011

Стаття надійшла до редакції 05.09.2012 р.

ТОВ "ДКС Центр"